

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

TLHAHLOBO YA SELEMO LE SELEMO YA NAHA

KEREITI 1

SESOTHO PUO YA LAPENG

SETE 1: 2012 MOHLALA

MASUPATSEL A TSHEBEDISO YA MEHLALA YA TEKOLO YA SELEMO YA NAHA (ANA)

1. Tjhebokakaretso

Tekolo ya selemo ya Naha (ANA) ke tekolo e akaretsang ya tsebo le bokgoni tseo baithuti ba lebelletsweng hore ebe ba di fihletse sehlopheng ka seng ho tloha ho sehlopheng sa 1 ho isa ho sa 6 le 9. Ho tshehetsa tekolo ya bona ya sekolong le ho netefatsa hore baithuti ba ba le boitshepo bo hlokehang hore ba be le seabo se atlehileng ditekolong tsa mapomelo, dihlopha tsa ba sebetsanang le thuto mmoho le ditsebi tsa thuto di ile tsa rala mehlala ya dipotso tsa dithahlolo tseo matitjhere a ka di sebedisang dithutong tsa bona tsa Dipuo le Dipalo. Mehlala ena ya dipotso tsa dithahlolo e ile ya ralwa hodima mosebetsi wa Kharikhulamo o akaretsang dikotara tsa 1, 2 le 3 tsa selemo sa sekolo mme paterone ya ANA ya tlahlolo, ke keketso ya tekolo ya ka sekolong eo baithuti ba tshwanetseng ho e etsa ba sa kgaotse, empa mehlala ena ha e nke sebaka sa ditekolo tsa ka sekolong.

2. Moralo wa mehlala ya dipotso

Mehlala ena e reretswe ho bontsha mekgwa kapa ditsela tse fapaneng tsa ho lekola bokgoni kapa tsebo. Mohlala, semelo sa tsebo kapa bokgoni bo ka hlahljowa ka dipotso tseo moithuti a kgethang karabo ho tse ngata tseo a di filweng, kapa ho araba ka polelo e batlang hore baithuti ba ngole karabo e kgutshwane kapa seratswana. Mefuteng e meng ya dipotso e ka ba moo baithuti ba tshwanetseng ho kopanya ka mela mantswe kapa dipolelo tseo ho fanweng ka tsona, ho qetella dipolelo kapa dipaterone, ho bontsha dikarabo tsa bona ka ditshwantsho, jj. Ka hoo, haeba matitjhere le baithuti ba fumana mehlala e mmalwa ya dipotso tse radilweng ka mekgwa e fapaneng empa di batla ntho e tshwanang, ba utlisise hore sena se entswe ka boomo mme baithuti ba tshwanetse ho araba dipotso tsohle tsa mehlala. Ho hlahisa baithuti mefuteng kapa mekgweng e fapaneng ya ho botsa dipotso ho ba neha boitshepo bo hlokahalang hore ba tobane le dithahlolo.

3. Dikamano le dithusathuto tse ding tsa ho ithuta le ho ruta

Bakeng sa kgokahanyo ya ditema le dipotso e hlokehang, mehlala e meng ya ditema le dipotso e hokahantswe ka boomo le dibuka tsa tshebetso tse dumellanang le sehlopha ka seng. Hape e tsamaelana le dithhoko tsa Setamente sa Kharikhulamo ya Naha Dihlopha tsa R ho isa ho 12 (NCS), dipehelo tsa Kharikhulamo le Setamente sa Tsamaiso ya Tekolo (CAPS) bakeng sa dihlopha tse amehang, le Prothokholo ya Naha ya Tekolo. Mmoho ditokomane tsena le tse ding tseo sekolo se ka di hlasisang, di aha motheo wa bohlokwa wa disebediswa ho thusa matitjhere ho rala dithuto le ho tsamaisa tekolo ya molao (tekolo ya ho ithuta).

4. Kamoo mehlala e ka sebediswang kateng

Le ha mehlala ya sehlopha le thuto di bokelletswe e le sehlopha se phethahetseng titjhere ha e a tlameha ho neha barutwana pokello ena yohle ho araba dipotso kaofela ka nako e le nngwe. Titjhere e tshwanetse ho hlwaya mehlala ya dipotso tse amanang le thuto e reretsweng nako e beilweng. Mehlala ya dipotso ya tlahlolo e kgethilweng ka hloko, kapa sehlopha sa dipotso se kgonehang, se ka sebediswa mekgahlelong e fapaneng ya ho ruta le ho ithuta ka mekgwa e latelang.

4.1 Mathomong a thuto e ba tlahlolo ya sesosa ho lekola matla le bofokodi ba baithuti. **Patlisiso** e tshwanetse ho latelwa kapele ke **tlaleho ya hore baithuti ba sebeditse jwang** le ho rala **dithuto tse nepahetseng** ho hlaola bofokodi bo hlahetseng le ho matlafatsa seo baithuti ba se kgonang. Tlhahlolo ya patlisiso e ka fanwa e le mosebetsi wa hae e le ho boloka nako ya ho ithuta ka sehlopheng.

4.2 Nakong ya ho ithuta ka ho fanwa ka ditlhahlolo tse kgutshwane tsa tsebiso ho bona hore na baithuti ba utlwisia tsebo le bokgoni boo ba bo rutwang le ho etsa bonnete ba hore ha ho moithuti ya sallang morao.

4.3 Qetellong ya thuto kapa thuto tse mmalwa, ho ka ba le tlhahlolo e akaretsang ho bona hore na baithuti ba utlwisisitse seo ba se rutilweng le hore na ba ka feela ba sebedisa tsebo le bokgoni boo ba ithutileng bona. Baithuti ba tshwanetse ho fumana tlaleho kapele ha titjhere a ntse a nahana hore na ho na le dikarolo tsa thuto tse tshwanetseng ho phetwa ho matlafatsa tsebo le bokgoni bo itseng.

4.4 Mekgahlelong yohle baithuti ba tshwanetse ho rutwa mekgwa e fapaneng ya tekolo kapa ya ho botsa dipotso, mohl., ho araba dipotso moo moithuti a kgethang dikarabo tse nepahetseng ho tseo a di filweng (MC), ho araba dipotso tse se nang karabo e le nngwe (OE) kapa ho araba dipotso tsa boikgethelo (FR) le ho araba dipotso tse batlang karabo tse kgutshwane, jj.

Le ha tlhahlolo tsa patlisiso le tsa tsebiso di ka ba kgutshwane ho ya ka lenane la dipotso, tlhahlolo e akaretsang e kenyelletsa dipotso tse ngatanyana, le ho botsa dipotso tse etsang tlhahlolo e phethahetseng ho ya ka mosebetsi o seng o phethilwe nakong eo ho fanwang ka tlhahlolo. Ntho ya bohlokwa ke ho etsa bonnete ba hore baithuti ba fumana boikwetliso bo lekaneng ba ho araba dipotso tsa tlhahlolo tse felletseng tsa mofuta wa paterone ya ANA.

5. Memorandamo kapa lesupatsela la ho araba dipotso

Ho fanwe ka mohlala o totobetseng wa karabo tse lebelletsweng (memorandamo) bakeng sa mohlala ka mong wa dipotso tsa tlhahlolo mmoho le bakeng sa paterone ya dipotso tsa ANA. Matitjhere a hlokanele hore memorandamo o keke wa phethahala ka hohlehole. O ka fana feela ka tsela e phatlaletseng ya dikarabo tse lebeletsweng, mme matitjhere a tshwanetse ho fatisisa le ho putsa dikarabo tse amoheleheng le mefuta e meng ya dikarabo tsena tseo baithuti ba faneng ka tsona.

6. Phethahatso ya kharikhulamo

Ho bohlokwa hore kharikhulamo e phethahatswe ka bottala dihlopheng kaofela. Mehlala ya sehlopha ka seng hammoho le thuto, ha di a emela kharikhulamo ka kakaretso. Empa di hlwaya tsebo le bokgoni ba bohlokwa, le hona bakeng sa mosebetsi wa kotara tsa 1, 2, le 3 tsa selemo sa sekolo. Potlako ya mosebetsi o tshwanetseng ho etswa ho ya ka dikotara tsa sekolo e hlakisitswe tokomaneng e nepahetseng ya CAPS.

7. Qetello

Morero wa Lefapha ke ho phahamisa maemo le boleng ba tshebeletso ya baithuti bokgong ba bohlokwa ba ho bala le ho ngola le dipalo. ANA ke sebetsa se seng seo Lefapha le se sebedisang ho disa hore na tshebeletso ya baithuti e a ntlafala, ha e fetoh kapa e a theoha na. Mabatowa le dikolo di lebeletswe ho tshehetsa matitjhere le ho ba fepela ka disebediswa ho ntlafatsa katleho ya ho ithuta le ho ruta dikolong. Ka ho sebedisa mehlala ya ANA e le karolo ya disebediswa tsa bona tsa ho ruta, Matitjhere a tla thusa baithuti hore ba tsebe le mekgwa e fapaneng ya tekolo. Tshebediso e nepahetseng ya mehlala ena e tla thusa baithuti ho kotula le ho bopa boiphihlelo bo nepahetseng ho ithuta ka katleho le ho sebetsa ka matla ho feta ditlhahllobong tse latelang tsa ANA.

1.1 Nyalanya setshwantsho le karabo e nepahetseng.

a. setulo

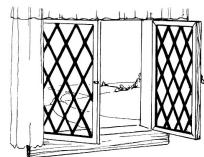
b. tafole

c. lemati

1.2 Etsa sedikadikwe karabong e tsamaelanang le setshwantsho.

lemati

fensetere

lebota

1.3 Qetella polelo ena.

Ke bona

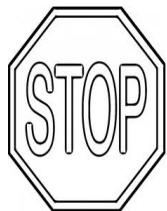

1.4 Kgetha karabo e nepahetseng ho tse latelang, e tshwaye ka **X**.

Ke bala ...

- A. pene
- B. monyako
- C. buka
- D. setulo

1.5 Sehella mola karabong e nepahetseng.

Hona ho bolela hore tsamaya / ema.

2.1 Hatella hodima mela e kgaohileng ho etsa paterone.

2.2 Qetella paterone e latelang.

2.3 Ngola paterone e latelang hape.

||||=|||

Etsa paterone eo o e ratang ka hara lebokese leo o le fuweng.

3.1 Kgetha karabo e nepahetseng ho tse latelang.

ena ke...

- A bolo
- B pene
- C apole
- D koloi

3.2 Kgetha lentswe le nepahetseng ka lebokoseng ho qetella polelo.

Enwa ke.....

mme	abuti	ntate
-----	-------	-------

3.3 Ngola lentswe le nepahetseng bakeng sa setshwantsho sena.

Hona ke.....

4.1 Kenya modumo o siilweng ; a , k , u

k....tse

b....na

4.2 Nyalanya lentswe le setshwantsho ka mola.

lebese

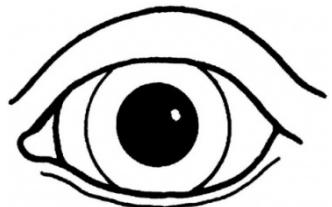

koloi

kopi

4.3 Ngola lentswe bakeng sa setshwantsho sena.

.....

5.1 Etsa sedikadikwe modumong o tshwanang le wa pele.

b	p	d	b	
---	---	---	---	--

5.2 Kenya medumo e silweng qalong.

.....ausu

.....tata

5.3 Nyalanya modumo le setshwantsho ka ho etsa mola.

kausu

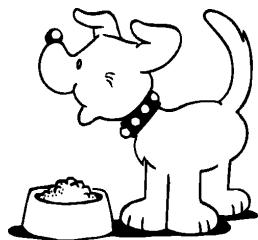

mmate

kepisi

6.1 Tlatsa sekgeo ka: o, j , n

.....tj a

6.2 Nyalanya lentswe le setshwantsho

j eke

bohobe

kettlele

6.3 Bopa lentswe le qalang ka...

m.....

l.....

6.4 Ngola lebitso la setshwantsho se latelang.

.....